

Nr. 3.

Anul III.

Sibiu.
15 Noembrie
1878.

ALBINA CARPATILOR.

Apare la 15. și ultima fâ-cărei luni, în fascicule de 2 oale. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 10 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fascicula 25 cr. sên 7¹/₂ bani. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectanții la oficiile postale și la toate librăriile.

O excursiune în infinit.

Novelă

de Iosif Popescu.

(Fine.)

Cu totul amețit de cele ce se întempleră eși el din vila încântătoare.

Tôte i se părea un vis. Era turburat de cutezarea, pe care o avuse, turburat de beția fericirii, ce simțise.

— „Jacta est alea,” dișe el, „amorul femeii a învins. Inima mea a fost surprinsă și a căzut în cursă.”

Apoi aruncă ochii cătră cerul înstelat. Nici odată nu-l văduse atât de frumos. Calea lacteă strălucia de focuri nenumărate, și albia firmamentul. Miliónele de stele păreau nișce briliante împrăștiate pe o manta regescă. Nemărginirea universului se părea mai ușoră de închipuit. — Olimpinénu era din nou atras de lumina albă a lui Sirius, stéua lui favorită.

Căutătura lui era însă departe de a fi așa de pasionată ca mai nainte. Fără să șciă cum, se găsisse éráși în dumbravă, ale căreia frumseți fuseseră marture ale estazelor sale. Acum ochiul lui avea un fel de tristeță umedă, ca ai unui om gata de a părăsi o ființă iubită. Fericirea pământescă ucisese pasiunea cerescă și lăsase în locu-i o simțire de o duioșă nespasă.

Cu tóte acestea ultima luptă nu era câștigată. Amorul Beatricei învinsese, fiind-că luase materia ca aliată în luptă. Dar óre, când acest amor se va afla singur, fără aliat, față în față cu adversarul lui, nu va fi în pericol de a cădea din nou jertfă? Absența Beatricei nu era să slăbescă influința amorului asupra lui Olimpinénu?

Aceleași cugetări, pe care am cercat a le reproduce aci, se învêrtiau și în capul lui. Cum se póte vedea, Olimpinénu își diseca simțămintele, cerca să afle natura lor și referințele între sine. Erau în el, așa dișcând, două ființe: una, care suferia, cealaltă care judeca. Și cu tóte acestea se lăsa a fi atras de violența pasiunilor sale.

Partea judecătore era, așa dișcând, o persoană neutrală, care nu lua nici o parte la patimile celeilalte, fi lăsa voea liberă să lucre cum fi va plăcea, rezervându-și numai dreptul de a-i examina lucrările. Acesta era un fenomen, fără îndoelă străordinar, dar nu imposibil la un om, care trăise mai numai cu spiritul. Și această luptă continuă fi răpia fericirea pe pământ. De aci vine, că un tinér, sigur de iubirea unei femei divine, posesor al unei averi relativ considerabile, nu se simția fericit. În prada descuragerii se înfuria încontra sa însuși, se acusa, că e un om nedemn de a trăi, și doria éráși liberarea de suferințe prin mórte.

De odată, acordurile ângereșei ale unui pian îl deșteptară din visurile sale, și-l atraseră cu o putere supranaturală sub ferestrelor Beatricei. O ferestă era deschisă și lăsa să străbată în atmosfera rēcorosă și parfumată a sērii valurii de melodii răpitore. Timbrul dulce și puternic al vocii sale se împreuna cu accentele instrumentului și nășcea o cântare dumneșcă.

Beatrice improvisa. Ea-și cânta amorul în tonuri pasionate, în limba armoniosă a lui Petrarca, jubila de fericire în rulate pline de măestriă și de frumsețe. În sfērșit inima se împărțășia vocii și da melodiei un farmec deosebit, plin de vieță.

Olimpinénu o asculta din tóte puterile. Tóte facultățile fi erau cuprinse de puterea fermecătore a vocii ei, și când cele din urmă acorduri muriră sub degetile ei delicate, el strigă ca afară din sine:

— „Oh! Beatricea mea, cât te iubesc! Ași vrea să mor, pentru a păstra amorul tēu în sufletul meu.”

— „Morí dară, căne!” strigă un glas, și tăișul ascuțit al unui pummar se înfipse în pieptul junelui.

Acesta scóse un țipet de mórte, mai vědu o umbră negră trecēnd pe dimaintea ochilor sēi, și cădu la pământ.....

III.

Peste câte-va zile după cele istorisite se duse cocóna Săftița la vecină-sa, cocóna Zoîța, și-i spuse, supt sigilul celui mai mare secret, că chiriașul ei a cumpărat frumoasa vilă de lângă oraș, că umblă în trăsura cu telegari, ca niște smei, și lângă el cu o coconiță ca Iléna Cosánzéna.

— „Aferim, cocónă dragă,“ dîse cocóna Zoîța, „că zău nu-î lucru curat,“ și-și făcu semnul sfintei cruci. Cocóna Săftița o imită și exprimă următoarea observare adâncă:

— „Când era în vremile noastre, nu se întemplău d'al-de-astea.“

— „Ba să mai dîci“ și amêndouê cocónele clătinară din cap cu un aer priceput, ca și când ar fi vrut să dîcă: s'a stricat lumea cocónă dragă.

Peste o oră tot orașul șcia noutatea importantă.

Domnișorul Cioflăngescu se decise a face vizită lui Olimpinénu și a refnoda vechile relațiuni de . . . amicitia.

Poetul Elegiad se hotărî a-i dedica o poemă în 12 cânturi, și ținu gata o scrisore, în care-l ruga să-l spriginéscă materialmente în întreprinderea lui literară.

Cât despre elegantul Trențurescu, el jura cătră cine voia să-l asculte, că Olimpinénu îi e văr primar și că l'a iubit totdeuna ca pe un frate.

Noutatea cocónei Săftița avea o umbră de adevăr.

Când se deșteptă Olimpinénu din leșin, se vădu într'o cameră elegantă, făcênd parte dintr'un pavilion al vilei.

La căpêtaiul lui se afla o femeia divină, care-î surise dulce. El simți tot sângele strîngêndu-i-se la inimă și voi să-î vorbescă. Beatrice, că-cî era ea, puse un deget la buzele sale spre semn de tăcere. O altă persónă în haîne negre, cu ochelari de aur pe nas, scria ceva. Olimpinénu ghîci, că era medicul.

— „Dómnă,“ dîse acesta în limba franceză, când isprăvi de scris, „acum crisa a trecut. Slăbiciunea bolnavului provine mai mult din pierderea sîngelui, decât din gravitatea ranei. Arma, lunecând pe cóstă, strêbătu mai mult la suprafață, fără să vateme vre un organ important. I-am prescris o medicină, care să împiedece frigurile. Peste câte-va zile pacientul se va putea scula și va putea face preumblări în trăsura.“

Dîcênd acestea, medicul salută și plecâ.

Abia atuncî își aduse aminte Olimpinénu de originea bólei sale. Voia să se întrebe, ce interes avuse acel om de a-l ucide, și cine era el? Dar Beatrice ghîci ceea ce se petrecea în sufletu-î.

— „Dragul meú,“ dîse ea, „nu te obosi cu gândurile; acéstă luptă sufletéscă îți face rău; rămâi câte-va zile liniștit, pe urmă îți voi spune eu totul. Liniștea singură va grăbi vindecarea ta.“

Olimpinénu se supuse ca un copil ascultător. Într'aceea frigurile începură, dar grațiã medicinei prescrise, ele nu ținură mult, și pacientul începu a merge spre bine.

Beatrice îl îngriji cu frăgeđimea unei mame, și mâna ei blândă delătura ca prin farmec durerile lui. Iubirea ei era neobosită în atenziuni delicate, și Olimpinénu ar fi voit să fiã tot bolnav, pentru a avea o astfel de păzitóre. În timpul acesta prezența Beatricei deveni pentru el o necesitate absolută, și de sigur sêrmanul ar fi murit despărțindu-se de ea. Amorul deveni, în sufletul lui, puternic ca nici odată, neînvins, fără rival. Acest amor era în stare de a-î reținea spiritul nobil, dar prea înfocat, între marginii

pămênteșci, nu-l lăsa să rêtăcescă prea departe în infinit. Era dar pentru el un fel de medicină sufletéscă; influința însê prea mult și asupra trupului, grăbind vindecarea.

Astfel, după cum o pređisese medicul, peste câte-va zile după catastrofă, tinêrul părăsi patul și putu face câte-va preumblări în trăsura însoțit de Beatrice.

De aci faimele prea sigure ale cocónei Săftița.

E drept, că, pentru moment, Olimpinénu rămase proprietarul exclusiv al aceluï pavilion isolat în mijlocul parculuï, unde Beatrice venia în totă ziua să se informeze despre starea óspelui sêu și petrecea mai tot timpul în societatea lui.

În curênd se întremă bolnavul din destul pentru a înlocui preumblările în trăsura prin excursiuni în minunatul parc al vilei și în dumbrava învecinată. Beatrice îl însoția și spriginia pașii lui șovăitorî. Vieța lor deveni un șir de încântări, de farmece răpitoare. Conversarea lor se întorcea neîncetat asupra pasiunei lor, tóte întemplările, tóte acțiunile lor se învêrtiau împregiurul amoruluï, ca pămêntul și ceialți planeți împregiurul sóreluï.

Când amêndouï lipiți unul de altul, cufundați în acei dialogi plini de farmec, carii păreau a fi elementul principal al existenței lor, acei dialogi carii distilau esența amoruluï, se preumblau prin dumbravă, originea vieții lor sufleteșci comune, florile păreau că se plécă înaintea pașilor lor.

Arborii păreau că-și deschid crengile ca niște brațe urieșe pentru a-î primi în sînul lor, pasêrile le cântau imnul amoruluï, și vîntulețele le flușturau pletele, care se încurcau, se lîntuiau strecurând în vinele lor fiorî de plăcere.

Parcul comunica printr'o portiță cu dumbrava, și nu era nimic mai ușor, decât a face, fără a fi vêdut, acest drum, pe care-l trecuse Beatrice de atâtea ori pentru a spiona pe tinêrul poet.

În astfel de momente i se mai întempla câteodată lui Olimpinénu să aducă érași cerul în legătură cu obiectul iubirei sale.

— „Veđi“, dîcea el odată, „veđi, Beatricea mea, nu s'ar părea că esistă o asemênare minunată între iubirea mea și între sistemul nostru solar? Din chaosul, care esista în sufletul meú, din acel complex de simțăminte nedefinite, ce-mî agitaú vieța, s'a făcut, când te-am vêdut, un ce hotărît. Ca să mă exprim așa, aburul respândit în infinit s'a solidificat, s'a întrupat în amorul cătră tine. Și din acest corp definit aú purces, prin manifestațiunea variă a vieții sale, o mulțime de simțăminte secundare, fiice ale amoruluï.“

Beatrice surîdea; ea vedea, că prima pasiune tot îl domina, simțiã însê că acéstă pasiune devenise instrument al amoruluï.

— „Dar, iubite“, dîcea ea uitându-se în ochii lui cu același suris fermecător, „comparând amorul têu cu sistemul nostru solar, uiți că nu m'ai inițiat în frumsețile astronomiei, și că-mî va fi cu greu a înțelege abstrațiunile vorbirei tale.“

Într'adevăr în împregiurările cunoscute Olimpinénu uitase promisiunea făcută Beatricei la prima lor întrevedere. El încă surise; câteva zile de fericire depărtaseră în câtva de pe față-î acea espresiune de amărăciune, care făcuse atâtea impresiune asupra Beatricei.

— „Ai dreptate, iubito; dar veđi, vina ta este, că mă faci să uit cerul și pămêntul lângă tine. De altcum

ții voiți spune acea poveste jumătate științifică, jumătate de fantasiă, pe care o admit astăzi învățații ca singura teorie mai rațională a genezei.

„Uitându-te, iubita mea, la frumosul cer, care ne surde acum cu nenumăratele lui lumini, tu nu-ți închipuești, cât s'au luptat genii pământului, în viețile lor furtunoase, pentru a-și străbate adâncimile misterioase. Astăzi, grația telescopelor perfecționate, ne-a succes să surprindem în fugă o parte a misterului. Vezi tu acea fâșia albă, care stăluce pe albastrul cerului? Ea se numește calea lacteă. Acea nebulosă conține soarele nostru cu întregul lui sistem, ea conține zece milioane de alți soți cu sistemele lor formate de patru-zece de milioane de stele. Știi tu, draga mea, că luminei îi trebuiesc patru mii de ani pentru a veni dela cea din urmă stea a nebulosei noastre până la noi? Și lumina percepe mai mult de 300.000 kilometri într-o secundă. Tu surzi de această enormitate; dar așteptă, încă nu e destul. Închipuește-ți, că această nebulosă enormă este numai un mic element între nebulosele cunoscute. Telescopul ne-a descoperit până acum cinci până la șese mii de nebulose cu formele cele mai bizare și arătând lumea în toate epocile formațiunii. Ca să ajungă de acolo până la noi, luminei îi trebuiesc șese-zece de milioane de ani, după Herchel. Un an având în număr rotund 52 milioane de secunde și lumina percurgând într-o secundă peste trei sute milioane de metri, calculează miliardele de kilometri, cari esprimă aproscimativ depărtarea acelor nebulose.“

— „Tu mă sperii, amice, dișe Beatrice, mă faci să arunc o privire în infinit și deja capul îmi ametește.“

— „Nu-î așa, draga mea? Ei bine! acesta nu e nimic. Crezi tu că universul se sfârșește acolo? că este o margine în numărul lumilor? Totul ne face să presupunem din contră, că marginea nu există, și că infinitul în totă maestratea lui grozavă este adevărată expresie a universului. De câte ori n'am stat uimit noaptea, căutând a pătrunde cu telescopul, pe care mi l'am procurat cu mari sacrificii, în acele adâncimi nepătrunse. Mintea mi se rătăcea înaintea maestății divine; mi se părea că plutesc în acele regiuni cerești, și vedeam colo nebulose, a căror materie cosmică era încă în starea primitivă, dincolo altele pe deplin descompuse în stele, și în fine altele formând sisteme ca sistemul nostru solar. Vezi tu? aceste faze diferite ne arată istoria creațiunii scrisă cu mâna lui Dumnezeu pe sama celui ce știe și voește să o cetască. Înțelegeți tu, că lumina având lipsă de mii de secole pentru a ajunge dela acele nebulose până la noi, starea în care le aflăm este aceea, pe care o aveau înainte cu mii de secole? Din nenorocire, seú din norocire, acesta este numai istoria trecutului; viitorul este ascuns în mâna lui Dumnezeu. Póte singură luna ne póte da o ușoră iconă a viitorului, și încă aceea e desolătoare.“

— „Tóte acestea sunt frumoase, uimitóre chiar, iubite, dar nu ved încă justa comparațiunii tale de adinóri,“ și Beatrice surise.

— „Ab! da, acolo voiam să ajung făcându-te să întreved, în ce carte am cetit istoria genezei, care capătă un mai mare caracter de adevér prin descoperirile geologiei.“

„Era odată, de mult, fórté de mult, când strălucitul sóre, Vulcan¹⁾, Mercur, Venus, desfátatul nostru pământ

cu luna sa, Mars, Iupiter, Saturn, Uranus, Neptun împreună cu sateliții lor, formaú un amestec în stare de abur. Și acest amestec de formă elipsoidală, acest chaos al lui Ovid se învêrtia, precum se învêrtește și astăzi sórele împregiurul osiei sale imaginare. Încetul cu încetul, acest abur începu să se răcescă și să se turtescă la poli; prin iuțela ei centrifugală mai mare, partea ecvatorială se despărți de masa comună formând inele, care mai târziu se rupseră. Ele își păstrară însă mișcarea de rotațiune împregiurul osiei căpătând tot-deodată o mișcare împregiurul corpului primitiv. Astfel se formară, unul după altul, planeteii. Mișcarea lor precum și răcirea continuându-se mai departe, se produsera sateliții prin același fenomen. Așa născu pământul luna, care ne luminează acum cu razele ei argintii.

„Corpul gazos se făcu fluid, și fluidul se solidifică. Atunci se despărți apa de uscat, isvoră răcoritóre resăriră, vegetațiunea începu să acopere stâncile până aci sterile și vietățile umplură mările și pădurile primitive.“

„Când totul fu orînduit pentru a primi pe regele pământului, apăru omul pe țărmii încântători ai Eufratului. Închipuește-ți surpriza lui, când se deșteptă încântat de suflarea ușoră a zefirului, fermecat de parfumurile florilor și de miile de glasuri ale pădurilor umbróse. Cu ce furiă de plăcere va fi alergat el să atingă tot ce vedea și să dișă: acesta e al meu, al meu e totul. Dar dorul lui nu fu potolit prin posesiunea atâtor bogății; inima lui cerea alte farmece necunoscute.“

Dișând acestea, Olimpinénu se uită duios la Beatrice, care înțelese totă poema esprimată prin acea privire.

„Séra veni“, continuă el, pe când ochiul seú rămânea ficsat asupra iubitei sale, „umbrele noptii își întinseră vëlul lor misterios asupra pământului. Primul om se speria, el credu că sfârșitul frumoșei sale vieți sosise, cădu în genunchi și rugă puterea creatóre să-l mai lase în vietă. Atunci discul palid al lunei se ivi pe cer și razele lui argintii iluminară capul blond al primei femei . . .“

„Aici mă ved silit să întrerup istoria creațiunii, că-cî simțămintele mele devin prea violente. Primul om a trebuit să simță, ceea ce am simțit eu vedându-te, că-cî tu ai fost pentru mine prima femeie,“ și buzele lui depuseră o sărutare de foc pe frumoșea ei mână. — Beatrice se turbură și roși. Pe urmă dișe în grabă:

— „Dar, mă lași în nedumerire, iubite. În decursul povestirei tale ți-a scăpat o declarare, pe care sunt nerăbdătoare să o am desvoltată. Tu ai diș, că luna ne permite să aruncăm o privire în viitor, și că acea privire ar fi desolătoare. Esplică-te.“

— „Esplicarea este simplă; luna e relativ aprópe de pământ și constituțiunea ei, ca a sórelui, este destul de bine cunoscută. Luna nu mai are atmosferă împregiurul ei, isvórele ei au secat, n'au mai rămas, decât munții a căror umbră o poți vedea, munți vulcanici arși ca nișce pietrii de var. Decă au existat ființe în lună, cum este probabil, ele s'au nimicit; acum nimeni nu mai póte trăi pe acest glob, care nu mai presentă nici una dintre condițiunile necesare vieții. Etă viitorul nostru, ca al tuturor planeteilor. Va veni un timp, se nțelege fórté târziu, când sórele nu ne va mai da căldură și lumină, isvorul vieții va seca, atunci pământul nostru va pluti într'un întunerec și o érnă eternă. Seú póte înaintea acelei catastrofe pământul va avea sórtea lunei și va nimici orî ce vietate.“

¹⁾ Vulcan, descoperit de curénd, este planeta cea mai apropiată de sóre.

Dar nu te îngriji, iubita mea, acel timp e atât de departe, încât p^ote până atunci omul se va transforma în ființă mai perfectă și va șci călători prin mijloce supraomenești în alte lumii mai fericite.“

Beatrice băgă de samă cu neplăcere, că Olimpinénu începea éráși să între în tema lui favorită. De aceea găsi cu cale să-l întrerupă la vreme.

— „Tu ȕici, că sórele este centrul, împregiurul căruia se învêrtesc planeteii, dar cum se face, că el dă lumină și căldură, pe când pământul și luna produc atât de pușin aceste puteri fizice?“

— „Acésta provine din constituțiunea deosebită a sórelui. El se află încă în stare lichidă incandescentă, pe când pământul și luna sunt solide. Așadară prezența vietăților în sóre este imposibilă. Împregiurul unui mîed de lichid în ardere se află o îmbrăcăminte de aburi, care conțin tóte metalele. Acéstă atmosferă neluminóșă, dar transparentă, împiedecă o împrașciere prea mare a căldurei. Peste acéstă învêlitóre se află o altă atmosferă nevêduță, în care hidrogenul predomneșce. Căldura sórelui se compută să fiă de mai multe milióne de grade. El se află în perióda începutului materiei cosmice, în fasa incandescentă a nebulóselor și a stelelor, pe când pământul și ceialți planeteii se află în perióda finală, stingere complectă. Dar trebie se iei în considerare, că starea, în care vedem nebulósele și stelele, au avut-o ele cu mult mai înainte. Veđi, draga mea, câtă nesiguranță domneșce încă în acéstă șciință, care cu tóte acestea e basată pe matematici.“

Dicénd acestea, Olimpinénu se uită trist în pământ, se părea descurageat de a mai urma calea descoperirilor astronomice.

— „Înțeleg acum,“ ȕise Beatrice, „dorul și curiositatea, care te atrăgeau spre acele lumii necunoscute. Tu voiai să înghiți de odată tótă șciința divină. Uitaseși, iubite, că Dumneđu într'adins értă omului să afle numai pușin câte pușin ceea ce puterea lui a creat; de altcum omul ar deveni prea mândru și ar imita pe ángerul infernului, care se revoltase, când era în raiu, în contra stăpánu-séu.“

— „Ai dreptate, dragă Beatrice,“ ȕise Olimpinénu și fața i se înveseli, „tu ești ángerul meu păzitor, care mă face să uit desamăgirea șciinței și dorul prea nebun după lucrurile necunoscute.“

Astfel întreprindea Beatrice, cu curagiú și succes, vindecarea sufletéscă a lui Olimpinénu. Ea turna un balsam bine-făcător pe ranele acestei minți și inimii suferinde. Olimpinénu ajunsese departe, el începu să se intereseze de trecutul iubitei sale, pe care-l uitase gândindu-se la trecutul lumiei. Începu să bage de samă, că fruntea Beatricei se întuneca din când în când, par că suvenirii amare îi strîngeau pieptul. Odată, profitând de un astfel de moment, o rugă să-i spună viața ei.

Beatrice, născută dintr'o familiă patriciană a Veneției, contractase o căsătoria de conveniență cu contele B...., pe care nu-l iubia, dar învêtase a-l stima pentru nobleța

simțámintelor sale. Ea avu în el mai mult un amic decât un soçiú. După doui ani de o vieță, deși nu fericită, dar cel pușin liniștită, contele muri. Tinéra vêduvă purta încă doliul nobilului amic, pe care-l pierduse, și cu tóte acestea fu năpădită de céta nenumérată a peșitorilor. Bogată, frumoșă, nobilă, instruită, Beatrice era într'adevêr una din cele mai bune partide. Ca să scape de acești ómenii nesuferiți, ea călători. Vêđu tótă Europa, occidentală și orientală, vêđu Egiptul, Ierusalimul, și venind din Turcia se opri în România, țéră rudită cu a sa, care o reținu prin farmecile sale. Cu tóte acestea unul din peșitorii respinși jurase a o urma pretutindenii. Nu treceau câte-va ȕile, de când se afla Beatrice într'un oraș, și étă că vedea în apropierea ei pe acel om cerbicos care își propusese să o posedă cu ori-ce preș. Tot așa se întêmplă și de când ocupa Beatrice vila din orașul românesc. Venețianul observase fără îndoélă fericirea lui Olimpinénu și, vêđendu-se înșelat în speranțele sale, făcu întrebuițare de pumnalul atât de obicínuit la Italianii.

— „De atunci“, sfêrși Beatrice, „n'am mai vêdut pe acest om. Se vede că frica justiției l'a alungat pentru tot-deuna din apropierea mea. Acum, iubite, fiind-că cunoști istoria mea, mai află, că îndată după însănêtoșerea ta ne vom întórce în patriă, unde prezența ta mă va apăra de obrăznicia bárbașilor.“

Peste vre-o câte-va ȕile după cele povestite se duse cocóna Sáftița la vecină-sa, cocóna Zoița și-i spuse de astădată în gura mare, că fostul ei chiriaș a plecat, cu o coconiță frumoșă, nu se șciă unde.

— „S'a dus în lume,“ ȕicea cocóna Zoița cu înțelepciune, „șcieam eu că nu-i lucru curat.“ Și amêndoué cocónele își făcură semnul sfinteii cruci esclamánd: Ferește-ne Dómne de mai reu.

Domnul Cioflângescu declară, că Olimpinénu e un om necioplit, de vreme ce n'a așteptat visita sa.

Poetul Elegiad își aruncă epistola în foc și respinse îndărăpt, în cap, pœma în 12 cânturii, care era aprópe de a eși la lumina ȕilei spre nefericirea cetitorilor.

Domnul Trențurescu jură cu óre care aplomb, că el a dat vêru-séu sfatul de a pleca dintr'un oraș, unde nu întêmpinase nici un adevêrat amic . . . afară de el.

Într'o frumoșă séră, o gondolă elegantă aluneca lin pe canale grande în Veneția, și doui tinerii frumoși ca nișce ángeri ședeau între perini și covóra lucsose cufundați în cugetării adânci, pe când ochii lor nu se mai părăsiau.

Tinêrul rădică din întêmplare ochiul cătră cer și vêđu pe Sirius, care-i suridea trist, ca și când ar fi vrut să-i facă un reproș.

— „Adio, Sirius“, ȕise el suriđend, „rêmăi sănátos, acum am găsit o stea mai strălucióșă decât tine, pe un cer mai limpede și mai adânc decât al têu.“

Și Olimpinénu depuse o sárutare focóșă pe ochiul albastru al nobilei sale soçii Beatrice.

Capul Avarilor.

Prin văile Carpașilor
Misterici, negurose,
Trecea capul Cazacilor
Cu garde numérose.

Zăreșce lâng' uă peșceră
Dărímături romane,
Un templu d'albă marmoră
Al junei daciane.

Ér luna sufletu-umbrelor,
P'ua négră stânc' apare,
Și vêrsă foc pe fețele
Columnelor bizare.

În vestibulul templului
Se vîd mai multe stane,
Cu chipul guvernatorilor
Ai Daciei traiane.

Dar turma călătorilor
Vedîndu-le, hulește;
Și capul lor, cu furie,
Descalcă, vorbește:

„Cât mî-or lovi vederile
Aceste chipuri mute,
Nu pot să 'mpac eu inima-mî
Cu visele-mî plăcute!“

El dîce, trage paloșul,
Spre chipuri apoi trece,
Lovește-uă stană repede
Pe sînul ei cel rece.

Atunci în aer stele
Cu nori apoși se 'ngîna,
Êr stana 'nalță repede
Spre dînsul rece-a mîna.

Se mișcă tôte stanele,
Pășesc spăimîntătoare,
Și 'n nôpte calcă, sfarîmă,
Barbarii sub picioare.

D. Bolintînénu.

Leon Gambetta.

Spiritul omului e pîtruns de admirare, cînd vede bărbați geniali rîdicîndu-se din pozițiunii neînsemnate pînă la rangurile cele mai înalte. Între acești genii, de sigur Gambetta ocupă un loc însemnat. Un avocat fără clienți șciu să se înalțe prin puterea talentelor sale, încît astăzi este capul partidei republicane, ceea ce va să dîcă capul Franciei.

Discursurile lui din diferite locuri ale țerei sunt comentate de diarele străine, cum se comenta u odată discursurile de tron ale lui Napoleon III. Se pare, că destînul Franciei se află în mînile acestui om străordinar, care nu este decît un cetățen patriot. Pînă trăia bêtrînul Thiers, tótă Franția căuta la el cu încredere și speranță.

Thiers s'a dus, dar în locul lui a rîemas un geni u încă june, care va șci de bună samă să conducă mult cercata lui patrie la fericire prin pace și instrucțiune. Acest geni u este Gambetta.

Leon Gambetta se trage dintr'o familie de origine genovesă, dar care de 90 de ani emigrase în Franția. El s'a născut în Cahors în anul 1838. Părintșii sîi îl destinaseră pentru preoția, dar acêstă carieră nu convenia inclinărilor și instinctelor pasiona-

tului tîner. Energia lui de a-și ajunge scopul dorit, se arêta încă de atunci, și se caracterisêză prin anecdota următoare. Du-

pă ce rugase în zadar pe tatăl-sîi de mai multe ori, să-l scótă din seminar, el își luă scăpare la un mijloc extrem pentru a i se împlini dorința. Își scóse dară un ochi u cu cuțitul, șciind că un om sluti t nu mai pôte fi sfințit de preot. Cînd tatăl-sîi speriat alergă la patul sîu de dureri, tînerul Leon îl amenință, că-și va scóte și celălalt ochi u, decă va mai rîmînea în seminar. Tatăl se vedu silit a se supune, îl luă dela teologiă și-î permise să învețe dreptul, ștu-diul sîu de predilecțiune. După finirea studiilor, în 1859, Gambetta se făcu avocat în Paris, unde desvoltă o elo-

Leon Gambetta.

cîntă pasionată și o logică tăietóre, dar nu-și putu cîpêta o clientelă numêrosă. Atunci veni procesul purtat de guvern în contra diarelor, care propuseră să se facă subscrieri pentru rîdicarea unei statue de putatului Baudin. Acesta căduse pe tîmpul loviturei de stat din 1851, ucis de ómenii noului guvern. Lui Gambetta îi succese să capete apărarea unui acusat. Acêstă împregiurare i-a decis sórtea. Critica nimici-tóre, pe care o desvoltă înaintea assiselor, în contra

sistemului domnitor și a regimului personal, atrase asupra lui atențiunea generală. El se vădu în 1869 ales deputat în camerele legiuitoare din partea orașului Marseille și tot-deodată din partea primului cerc electoral al Parisului. Rivalii lui în Marseille au fost Thiers și Lesseps, ér în Paris, Carnot.

„Eû primesc numai un mandat,“ strigase el cătră alegători, „mandatul opozițiunei neîmpăcate,“ și la acéstă strigare îi răspunsese un echo plin de bucuriă. Gambetta primi mandatul orașului Marseille, ér în Paris păși Rochefort ca deputat. Întrarea lui Gambetta în cameră avu un resunet grozav. Fiă-care cuvântare a sa era o lovitură teribilă pentru cesarism. Pe când tótă lumea se uita cu admirare și frică la persóna tăcută, care ședea pe tronul Franciei, pe atunci Gambetta cu teribila lui elocință smulgea una câte una podóbele, ce acoperiaû slăbiciunile imperiului.

Acel cap caracteristic, cu ochi și pěr negru, cu fața bronzată, cu trăsurile fine pline de nobleță, cu espresiunea mobilă, făceaû o impresiune deosebită asupra publicului, cu tóte că un ochiû de sticlă privia nemișcat și rece, pe când celălalt strălucia de pasiune. Ér cuvântul său puternic și înflăcărat impunea ascultătorilor, convingea pe cei îndoióși și tíra cu sine pe toți în vârtejul entusiasmului său. Era lucru natural ca un astfel de om să fiă un inimic periculos al cesarismului. „Sufragiul universal și monarhia sunt incompatibile,“ dicea el. „Cesarismul și libertatea se eschid; se combat pe vieță și mórte; nu póte cine-va înhăma două puteri atât de divergente la carul statului, fără ca acesta să fiă sfărîmat și să se prăvălescă în prăpastiă.“ Și éráși, „cea mai mare greșelă în vieța morală și a statului este minciuna. Instituțiunile unui stat trebuie să corěspundă principiilor sale; monarhia nu se póte sprigini cu forme republicane, precum nici republica cu forme monarchice.“

Asftfel combătu el ministerele Ollivier și Palicao, descoperi la fiă-care ocaziune slăbiciunile și stricăciunile cesarismului, lucră mereû în favorul revoluțiunei, căpătând privilegiu la acéstă luptă prin afacerea Pierre Bonaparte, prin plebiscitul din 1870 etc.

Când anunță Ollivier resbelul în 15 Iulie 1870 în ședința sgomotósă a camerei, când bėtránul Thiers părăsi patul de dureri, pentru a veni să desmínte Francia dela o întreprindere nenorocită, Gambetta singur se alătură pe lângă acest veteran inspirat. El singur nu insultă pe unicul patriot, a cărui voce tremurândă de bėtráneță și mișcare implora camera, să nu ducă Francia la perđare. Ei avură sórtea Cassandreii.

Catastrofa inevitabilă dela Sedan sosi și inmormântă cesarismul. Atunci Gambetta îndemnă cu tótă energia proclamarea republicei, ceea ce se și întâmplă

în 4 Septemvre. El, împreună cu ceilalți deputați, fu purtat în triumf de poporul entusiasmat, și fu numit ministru de interne. De aci încolo tótă energia lui se îndreptă spre singurul scop, de a întări republica și a o curăți în focul luptelor și al victoriilor. În ministeriul republican, Trochu era ministru de resbel și președinte al consiliului, ér Jules Favres, vice-președinte și ministru de esterne. Atât de mare fu însă influința lui Gambetta asupra colegilor săi, încât aceștia înclinându-se superiorității lui, îi dederă împuternicirile unui dictator pentru domnia și apărarea națională în provincii. Cu acest decret de domn absolut afară din Paris se înceđu el în 7 Octomvre unui balon, care-l scóse din capitala împresurată și-l depuse la Montdidier. În 9 Octomvre se afla în Tours, unde cuvintele lui înfocate aprinseră curagiul și puterea de resistență a Francezilor. „Francezii!“ dicea proclamațiunea lui „înainte de tóte, singura vóstră ocupațiune să fiă resbelul, lupta până la cuțite . . . Tóte mijlócele nóstre de acțiune, care sunt nemărginite, trebuie să le punem în lucrare . . . și în fine să declarăm solennel resbelul național . . . Să ne rădicăm în masse!“

Cuvintele lui scóseră armate din pământ. Tot ce un singur om póte face în momentul pericolului, Gambetta a făcut. El conchiámă la arme pe toți bărbații dela 21—40 de ani; avansarea oficerilor o proclamă după merit, ér nu după vechime; dispuse depártarea mijlócelor de nutremént, care ar fi putut servi inimicului; organiză resbelul popular; dispuse distrugerea mijlócelor de comunicațiune la apropierea inimicului. Advocatul elocinte se făcu general înțelept, atât de mare era geniul lui de a se găsi în tóte la locul său. Talentul său organizător a făcut minuni așa încât generalii se închinaû la ordinele lui. În șese săptămâni armata număra 180,000 de ómenii cu artileriă și cavaleriă. Tot-deodată se formaû armate în alte provincii, încât numărul lor total era să atingă o jumătate de milion cu 1400 de tunuri. Decă generalii francezii ar fi avut energiă și avéntul său patriotic, victoria Francezilor dela Coulmiers, care avu drept urmare ocuparea Orleanului, ar fi putut cășuna o expedițiune victoriósă până supt mureii Parisului. Dar nenorocirile urmară una după alta, tóte armatele fură bătute și respinse de Prusieni, ér frumoșa capitală se predece învingătorilor. În furia sa patriotică, Gambetta nu recunoscú tractatul de pace, și rădică stindardul resbelului până la estremeitate. Era mai să se denumescă dictator cu putere absolută pentru ca să scape Francia de ocară, dar alte gânduri îi veniră și în 6 Febr. 1871 își depuse puterea pentru a redeveni simplu cetățen.

Ca deputat al adunării naționale sprigini el pe bėtránul Thiers, și după căderea acestui „liberător al

teritoriului, " stătu ca sentinela atentivă îndărăptul soldatului Mac-Mahon. În anul trecut, când acest om, împins de intrigele monarhiștilor și ale ultramontanilor, sili ministerul Jules Simon să se retragă, și desființă camera republicană, lupta între președinte și republică era declarată.

De atunci Gambetta își puse toate silințele, ca noua cameră încă să fiă republicană, nu se lăsă a fi abătut din calea sa nici prin intrigile guvernului, nici prin mărtea bătărilor Thiers, și reuși. Pentru prima oară puterea legislativă învinsese puterea personală, fără revoluțiune, fără turburări. Acesta era un progres însemnat, care arăta că republica este la locul ei în Franța.

Acum Gambetta nu mai este tinerul de odată sprinten și nervos, aprindându-se îndată la discuțiuni înflăcărâte. Pătăniile și luptele l-au schimbat. Corpul său s'a îngroșat, și caracterul său pasionat s'a stêmperat. Tota ținta lui este de a întemeia, ăr nu de a distruge, și națiunea franceză privește cu încredere și mândria la acela, care e destinat să urmeze lui Mac-Mahon după împlinirea celor șapte ani.

Gambetta este acum omul cel mai iubitor de pace, și partisanul cel mai înfocat al instrucțiunii obligătoare și gratuite. Spiritul său pătrunzător a vădit ce lipsește poporul francez pentru a ocupa un rang însemnat între popoarele lumii. Cultură și ăr cultură este strigătul lui; pentru școle trebuie să fiă bani mulți, mai mulți decât pentru recăștigarea Elsasului și a Lotharingiei. Numai instrucțiunea va face fericirea poporului, dându-i mulțumire și bunăstare materială.

Nimeni nu se pricepe, ca acest om, de a descurca situațiunile cele mai încurcate, de a arunca cu un singur cuvânt lumina spiritului său în întunerecul ceștiunilor celor mai întunecate. Cuvântul lui e strălucit, pēna lui ascuțită, și spiritul lui plin de lumină.

Este lucru de prevădit, că un om îmbogățit de natură cu atâtea daruri nu se va opri în drumul său. El este chemat prin meritele sale, prin talentele sale organizatoare, și prin influința sa nemărginită asupra majorității poporului francez, să ocupe cât de curând primul rang în republică. Este de sperat, că atunci va începe pentru Franța o eră de libertate înțeleptă și de progres repede prin cultură și pace.

Mitologia daco-română.

Spiritușul.

După credința poporului român, vrăjitoarele sunt în stare să facă fetelor și nevestelor pe dragoste și pe ursită, să le aducă iubiri din ori și ce loc, din ori și ce țară îndepărtată călări pe-o prăjină sau pe-o mătură. Ele știu să nchege apa, să lege ploile, să gicescă sorțea oamenilor,¹⁾ să norocescă pe unii și să nefericescă pe alții, în scurt să facă tot ce alt om cu frica lui Dumnezeu și cu sufletul curat nu e în stare să facă. Pentru a poseda această putere ele și-au vîndut sufletul Necuratului, și în schimb a căpătat fiă-care câte un Spirituș, care li se supune întru toate și le împlinește ori ce dorință, ori ce ordin. Fără de Spirituș vrăjitoarele n'ar putea fi nici-odată adevărate vrăjitoare. Că-cî cum ar putea ele aduce pe oameni călări pe prăjini și pe mătură prin aer? cum ar putea ele omori pe cine-va fără a fi de față? cum ar putea să nduplece pe feciori ca să iubescă fetele, care nu le plac și care de multe ori sunt urite de nu mai au margini. În sfârșit cum ar putea ele să facă toate acestea și multe altele, decât n'ar avea un spirit necurat, cum e Spiritușul, care să le stea totdeauna în ajutor făcînd toate în numele lor? Ori și cine voește să se facă vrăjitoare trebuie mai înainte de toate să se îngrijescă de un Spirituș, să pacteze cu acesta, să-și vîndă sufletul lui, și-apoi să se apuce de farmece și vrăjitorii.

Chipul cel dintăiu și cel mai ușor, prin care ajung vrăjitoarele în posesia unui Spirituș, după credința poporului, e următorul. Ieău adică un ou de găină părăsit²⁾ sau

un ou de puicută neagră, care a ouat pentru întâia oară, îl învelesc în bumbac alb (vată)³⁾ sau în buci,⁴⁾ și-l pōrtă subsoara stîngă nouă (șile și nouă nopți⁵⁾). După acest timp se dice că din oul clocit în modul acesta iese un drăcesor în chip de pui. Acest pui e Spiritușul. La început Spiritușul e ca un pui de găină foarte mic, însă cu încetul crește mare și se preface în tot chipul, precum: mătă, șorece, căne, cal, țap, muscă, purece, epure etc. Babele vrăjitoare, scoțîndu-l din ou îi dau un nume, precum: Nicornilă, Nichipercea, Gavrilă, Sărsăilă, Vasilică, Mititelul etc. Apoi îl pun într'un ughiș de casă și-l țin ascuns într'un hărb acoperit cu o olă ca nimeni să nu-l vedă, nimeni să nu știe de el. Asemenea se ngrijesc ele foarte mult ca totdeauna, când cere trebuința, să-și dea de mîncare⁶⁾ și tutun de fumat, să-l hrănescă bine și să-l adape cum se cade. Însă mîncarea nu trebuie să fiă sărată nici-odată, pentru că Spiritușul nu suferă mîncările sărate. Decă vrăjitoarea nu caută de dînsul cum se cuvine și cum voește el, decât nu-l hrănește, nu-î dă tutun să fumeze și nu-l adapă la vreme, Spiritușul o maltratează în tot chipul. O sfarmă, o bate, nu-î dă pace să dormă cât e noptea de mare, în scurt, face cu dînsul ceea ce numai un spirit necurat ca dînsul e în stare să facă⁷⁾.

³⁾ Cred. Rom. din ținutul Dornei, com. de D-nul P. Ursul, cantor bis. în Căndreni.

⁴⁾ Cred. Rom. din Voloca de pe Siretiu.

⁵⁾ Cred. Rom. din Voloca de pe Siretiu și din Horodnicul de jos. — Românii din ținutul Dornei spun că vrăjitoarele pōrta acest ou subsoara atâtea șile cât clocesc o cloșcă, și abia după decurgerea acestor șile iese Spiritușul din ou.

⁶⁾ Rom. din ținutul Dornei spun că Spiritușul trăește fără de mîncare.

⁷⁾ Cred. Rom. din Voloca, Siretiu, și a celor din Horodnicul de jos.

¹⁾ V. Alecsandri, Poesii pop. ale Românilor. București 1866, pag. 10.

²⁾ Credința Românilor din Voloca de pe Siretiu și din alte sate românești din Bucovina.

Alt chip, prin care se p^ote c^op^eta Spirituș, e acesta. Cine voeșce să-l aibă se adresază cătră o vrăjitoare bătrână, care e acuma pe pragul morții, s^eu cum se mai dice „c'un picior în gr^opă și cu unul afară,“ rugându-o să-î vîndă „odorul.“ Bătrâna, se 'nțelege, decă i-a mai rămas vre-o scântee de frica lui Dumnezeu, și n'ar voi să-și p^erdă sufletul de tot, caută t^ote mijl^ocele cum să se curețe de Spiritușul s^eu și-l vinde acelora, care vrea^u să i-l cumpere⁸). Alții spun érá, că se p^ote cump^era și dintr'o mulțime de dughene (bolte). Neguțatoriⁱ, care se ocupă cu vinderea acestuⁱ spirit necurat, îl țin, după cum se dice, închis într'o pană de găscă ca și argintul viu, s^eu într'un șipușor, de unde nu p^ote scăpa, până ce nu-î dă drumul cump^erătorul⁹).

Mulți însă ajung în posesia Spiritușului fără de voea lor și fără să aibă lipsă de el. Etă cum! vrăjito^rea, care l-a avut mai nainte, voind a scăpa de d^ensul, îl înveșce în vre un lucru prețios, îl pune într'un loc anumit, pe unde se 'nv^ertesc mai tare ómenii, s^eu îl légă într'o năframă scumpă și mestecându-se pⁱntre ómeni, mai cu samă în ȕile de t^erg, lasă anume să-î pice năframa s^eu să i-o fure cineva, și-și caută cât mai iute de drum. Spiritușul se légă acum de omul, care a găsit s^eu a furat năframa și nu se lasă de d^ensul odată cu capul. Nenorocitul posesor al obiectuluⁱ găsit s^eu furat cun^oșce îndată din mai multe semne, că trebuie să se fi legat de capul lui vre un Spirituș. Drept aceea, decă voeșce să-l păstreze și să se folos^escă de d^ensul, trebuie să se 'ngrij^escă de susținerea lui, é^r de nu, caută să se curețe de d^ensul prin aceleași mijl^oce ca și vrăjito^rea. La dincontră o p^atesce urt, că-cⁱ Spiritușul nu-î dă pace nici un minut, ci ȕi și nópte îl maltratează, atât pe d^ensul cât și pe t^otă familia sa, și pe t^ote vitele câte le are pe lângă casă. Lucrurile i le strică, i le aruncă în t^ote părțile, și orⁱ ce-ar întreprinde nu-l lasă să aducă la cap^et. De altă parte, după cum vom vedea din cele ce urm^eză mai la vale, vrăjito^rea care a scăpat de d^ensul prin post și rugăciuni, prin ajutorarea celor săraci și prin alte fapte bune, se p^ote f^orte ușor mântui de p^ecatele ce le-a avut mai nainte și scăpa de urgia și munca cea vecinică a iaduluⁱ¹⁰).

Am ȕis mai sus, că fiă-care om, dar mai cu samă vrăjito^rele, ajung^end în posesia vre unuⁱ Spirituș, trebuie să pacteze cu d^ensul. Voi^u să ar^et acuma mai pe larg, în ce constă acest pact. Mai întâi^u vrăjito^rea trebuie să-și vîndă sufletul s^eu pe vecie Spiritușuluⁱ. Mai departe nu e liberă ca alți creștini să se róge la Dumnezeu și să-și mărturis^escă preoților t^ote p^ecatele, nici să facă cui-va vre-un bine pe lumea ac^esta, ci tot numai r^eu. Er în-t^emplându-se să facă vre unuⁱ om bine, îl face ea mai mult pe conta s^eu cum se dice pe spatele altuia, pe care orⁱ că-l nenorocește pentru totdeuna, orⁱ că-l om^oră. În schimb pentru t^ote acestea, p^recum și pentru buna îngrijire și susținerea lui, Spiritușul orⁱ ce-î poruncește stăp^ana sa fi implinește într'o clipă. Nici-odată și pentru nici o faptă rea nu i se pune el în potrivă. Așa de exemplu, decă voeșce vrăjito^rea să aducă pe iubitul vre unei fete din depărtare, Spiritușul cât ai bate în palmi se duce și nu

se lasă, de-ar fi acela și la marginile lum^ei, până ce nu-l află. Atunci îl pune călare pe-o prăjină s^eu pe-o mătură s^eu pe-un alt obiect și aduc^endu-l prin aer îl slob^ode pe horn în casa vrăjito^rei. Ac^esta în tot timpul, cât e Spiritușul dus, borborosește niște cuvinte vrăjito^reșci și mestecă un h^arb cu felurite buruene și unsori în vatra foculuⁱ. Tot din porunca vrăjito^rei, care face „pe ursită,“ om^oră Spiritușul pe iubita vre unuⁱ fecior, și face pe acesta să iub^escă altă fată. Despărtește prin m^orte s^eu prin alte mijl^oce, după cum dispune vrăjito^rea, pe cei căsătoriți, ca în urmă unul dintre aceștia să se cunune cu pers^ona, dela care a c^op^etat vrăjito^rea o plată bună ca să-î facă pe ursită¹¹).

Mai departe, decă vrăjito^rea are ură pe cine-va din orⁱ ce causă, tr^amite pe Spiritușul s^eu ca să-î facă cele mai mari neplăceri și neajunsuri. Spiritușul, ascultător ca totdeuna, se duce la casa celui înpricinat cu vrăjito^rea și-î chilăveșce s^eu fi om^oră vitele, fi varsă și-î înprăscie t^ote semințele s^eu i le mestecă una cu alta, așa de exemplu: mălai^u-mărunțel cu mac, cu s^emință de trifoi^u, de curechi^u, de ridichie și altele; grău cu neghină, opsigă, m^azărⁱche etc. Ii aruncă încolo și 'nc^oce t^ote vasele și uneltele. Se sue în podul casei și începe a miorlăi ca m^așele, a hodorogi și a tr^anti cu ce-î vine în mână. Pe lângă t^ote acestea se mai légă și de capul omuluⁱ, îl muncește, îl sfarmă, f. strîmbă vr^o falcă, în scurt, atăta-l chinuește, până când îl lasă mai mort¹²).

Asemenea se dice, că Spiritușul adună toți banii câtⁱ fi dă stăp^anuⁱ s^eu stăp^ana sa când cump^eră vre un lucru. Cu ajutorul Spiritușuluⁱ p^ote vrăjito^rea să cumpere de-un galben o mulțime de lucruri prețioase, care fac sute de galbeni, și la urma urmelor galbinul s^eu tot fi rămâne în pungă. Spiritușul, care se p^ote preface în tot chipul și pentru care nu există nici o incuet^ore, se duce și-î aduc^e galbenul, de-ar fi legat într'o sută de petece și ascuns și încuiat c^o sută de lăcate. Ba, Spiritușul îl fură chiar și din naintea ochilor omuluⁱ, fără să se șcie când și cum. Dela ac^estă credință se vede că vine și ȕicala: „a pus cel mititel codița pe d^ensul,“ când cine-va p^rerde vre un lucru din naintea ochilor și nu-l p^ote afla¹³).

Spiritușul e și atot-șciutor. De aici vine că Zodi^erii și Vrăjito^rii, cariⁱ încă trebuie să-l aibă, dar mai cu samă Vrăjito^rele, șci^u să gic^escă ce au p^așit și ce au să mai p^aș^escă ómenii. Șci^u să spună acurat când a fost cine-va bolnav și când are să se mai bolnăvescă și din ce le va fi lécul. Șci^u să spună că cutare are să 'ntreprindă vre-o căl^etorie, de care nici n'a visat, și pe care într'adev^er mai cur^end orⁱ mai târ^ui^u o și întreprinde. Spiritușul spune stăp^anuⁱ s^eu stăp^anei sale din fir în p^er cum are să gic^escă și să profet^escă acelora, cariⁱ vin la d^enșii ca să-î consulte într'o privință s^eu într'alta. Vrăjito^rele sunt numai interpretele Spiritușuluⁱ. Fără de-acesta ele n'ar șci nimic ca orⁱ care alt om de r^end. Și cum interpret^eză vrăjito^rele ȕisele Spiritușuluⁱ, chiar așa se și 'nt^emplă. Mulți ómeni, cariⁱ au âmblat pe la d^ensele și le-au cosultat spun că și-au aflat pagubele, că s'au bolnăvit și s'au vindecat cu lécurile spuse de vrăjito^re, în scurt că li s'au

⁸) Cred. Rom. din Voloca.

⁹) Cred. Rom. din Ilișesci.

¹⁰) Cred. Rom. din Horodnicul de jos, com. de D-nul P. Prelicén, apoi și cred. rom. din mai multe alte sate.

¹¹) Credința Românilor din Bucovina cât și din celelalte ț^eri locuite de Români.

¹²) Cred. Rom. din Horodnicul de jos și din alte sate din Bucovina.

¹³) Idem.

implinit tóte cu de-amăruntul așa după cum le-au profetit vrăjitoarele¹⁴⁾.

Ceialți ómenî, cariî mai au Spirituș, încă se folosesc de densusul ca și vrăjitoarele, vrăjitorii și zoderii. Fiă-care face cu densusul ce voeșce și cum îl învață mintea. Se crede însă, că aceștia nu sunt așa de răutacioși și de temuți ca vrăjitoarele, ci ei urmăresc cu totul altfel de scopuri. Așa, de exemplu, vânătorii, cariî au Spirituș, când se duc la vânat, totdeauna se întorc acasă cu câte una seú mai multe sêlbătécimî, totdeauna trebuie să 'mpușce ceva, că-cî Spiritușul alérgă și căutând sêlbătécimele le aduce așa spre țelul vânătorului. Êr decă vre o sêlbătécime, simțind ce-o astéptă, cercă să scape și să fugă, Spiritușul n'o lasă ci o ține în loc și-o îndreptă spre țeva pușcei vânătorului. Afară de acesta și pușcile unor atari vânătoriî sunt menite ca nici odată să nu greșescă, ci totdeauna să nimerescă cu succes¹⁵⁾.

Spiritușul, după credința generală a poporului român, ce vreî, aceea-ți face. De-aicea se vede că vine și dicala „cutare trebuie să aibă Spirituș,“ când cine-va e îndemănat în tóte, când orî și ce lucru, fiă acela cât de greú, îl aduce la un sfêrșit bun, când întreprinde ceva ce alt om de sama lui nu s'ar fi încumetat să 'ntreprindă, seú când inventeză vre un lucru nou, despre care mai înainte nici nu visase nimenî.

Vrăjitoarea, și în genere tot omul care-a avut Spirituș

¹⁴⁾ Cred. Rom. din ținut. Dornei com. de P. Ursul. Acéstă credință însă există pretutindenî la Români.

¹⁵⁾ Cred. Rom. din Horodnicul de jos com. de D-nul P. Pre-lipcén. Se dice că se află mulți ómenî, dar mai ales babe-vrăjitoare, cari știu să lege pușcele, și atunci vânătorii, orî cât de iscușiți și măestrii în vânătorie, nu pot pușca nemică. Sunt alții érá-și, cari știu să le deslege. Însé cum le légă și le deslégă, până acuma n'am nici o știre.

și s'a desbărat de densusul până a nu-l pripi mórtea, decă se rógă din tótă inima lui Dumneđu. decă-și mărturiseșce și se căeșce de tóte pécatele și fărădelegile câte le-a comis pe-acéstă lume și nu mai face niméruî nici un réu, ci tot numai bine. Spiritușul n'are influință asupra-i pe cealaltă lume. Din ziua în care s'a desbărat de densusul, s'a rupt și pactul prin care și-a fost vîndut sufletul pe vecie Spiritușului. Din contră, cei ce în vieța lor au vre un Spirituș și nu caută din bună vreme a se curăți de densusul, e vai și amar de capul lor. Când vine mórtea să le curme vieța asta păméntenă, de-ar și voi ei să se curețe de densusul, atunci e prea târziu. Spiritușul rămâne stăpân pe sufletul și trupul lor, și face ce voeșce cu densusii. Orî și cât de bine ar fi fost ținut și îngrijit, Spiritușul începe a-i maltrata încă pe patul morții, a-i stropși, a le face spumă la gură și a-i schimosi în tot felul. Decă se află ei pe laiță orî pe pat, Spiritușul îi dă jos, și acolo începe a-i frămênta și a nu le da pace să móră în liniște ca alți ómenî curați. Êr după ce mor, Spiritușul îi aruncă jos de pe laiță seú orî de unde se află, îi isbeșce afară din sicriú și nici morți nu le dă pace. După înmormêntare face fel de fel de turburări prin casa rēposatului, așa încât de réul lui ceialți membri ai familiei nu pot șede în casă, până ce nu vine vre un preot, care, sântind casa, cu ajutorul rugăciunilor și al stropirei cu aiasmă depărtéză Spiritușul din casă¹⁶⁾.

În cealaltă lume sufletele acelora, cariî au avut Spirituș, și 'nainte de mórtea lor nu s'au desbărat de densusul, merg de-a dreptul în iad, unde trebuie să sufere munca cea vecinică, să facă tóte ce li-ar porunci Spiritușul, precum li-a făcut și el pe lumea acéstă¹⁷⁾.

¹⁶⁾ Cred. Rom. din Horodnicul de jos, com. de D-nul P. Pre-lipcén. Dar acéstă credință există mai pretutindenî la Români.

¹⁷⁾ Credința fórte lățită între Români.

S. Fl. Marian.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Românii atacați și apérați de străini.

În anul 1871 a apărut cartea lui Roesler care susține ipotesa: că Românii din Dacia traiană au trecut pe timpul lui Aurelian peste Dunăre în Dacia Aureliană, și de acolo s'au reîntors pe nesimțite numai cătră finea evului mediú).

Contra acesteî ipotese se rădică docentul din Insbruck Jung și o combătu cu mult succes în mai multe broșure. Ca să sfărâme tóte argumentele cestuî din urmă, veni celebrul filolog și istoric magiar Hunfalvy cu opul seú Etnografia Ungariei¹⁾. Acum însă broșurele D-lui Jung crescură și deveniră op complet sub titlul „Romaniî și Romaniî din țerile Dunării.“

Aceste două opuri le supune unei critici rigurose H. Kiepert într'un articol apărut în „Globus“ No. 14. 1878. La etnografia țerilor dunărene.

Avênd firma convicțiune, că acest articol trebuie să

¹⁾ Că acéstă ipotesă nu e nouă dovedeșce Dr. Julius Jung și se miră cum de n'a cunoscut Roesler pe Berkó (1778), pe Sulzer (1781) și pe Engel.

Kiepert.

Continuitatea Românilor în Dacia traiană o susține binișor Petru Maior în Istoria pentru începutul Românilor în Dacia. Cap. III, §§ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

Tacit.

²⁾ Apărută în trad. germ. de prof. J. H. Schwiker. Buda-Peșta 1877.

intereseze pe toți Româniî, înî iéú voea să școt dintr'ensusul ceea ce ne priveșce direct pe noi.

Critica începe cu Etnografia Ungariei, op premiat de academia magiară din Buda-Peșta, cap de operă în literatura magiară după opiniunea celor mai erudiți compatrioți din Ungaria.

Cartea D-lui Hunfalvy, dice criticul, cuprinde 446 pagine. Cele 86 din urmă sunt ocupate de 699 notițe critice și literare, care n'au alt scop, decât a obosi pe cetitor și a-i răpi timpul.

Secțiunea I, dela § 1—15, nu cuprinde decât reproducțiuni din scriitori cunoscuți de tótă lumea literară, din Blumenbach, Retzius, W. de Humbold, Steinthal, Fr. Müller, O. Peschel și alții. Nu era nici un păcat, ba din contră, era bine să fi lipsit atât aceste reproducțiuni, cât și caracteristicile zoologice, care se repetesc fără nici un scop la fiă-care grupă. Din măsurarea câtor-va cranie nu se póte deduce unghiul feții, colórea ochilor, a părului etc. Din contră togmăi ce ar fi să cauți, aceea lipseșce. Nicăiri în tótă cartea nu se încercă autorul a caracteriza dispozițiunile spirituale ale cutărei seú cutărei seminții. Tăria autorului constă în contemplațiunea istorică. Cu tóte acestea, cu părere de réu trebuie să constatăm, că istoria

antică, adică timpul dinaintea de venirea Ungurilor (pag. 18—35), este partea cea mai slabă. Clasificarea perioadelor de piatră, de bronz și de fer după stadiul, la care a ajuns astăzi știința preistorică, este deja învechită. Puținele observări asupra obiectelor aflate pe teritoriul Ungariei nu lămuresc de loc relațiile adevărat etnografice din vechime¹⁾.

Și mai puțin putem profita din perioada romană (§ 20—23). Autorul espune aci foarte pe larg istoria politică a Romanilor din timpul imperiului, de multe ori însă cu mare naivitate; și apoi, totmai ce ar trebui să spună, rețace. Totă lumea aștepta să aștepte aci lămuriri asupra relațiilor sociale și etnice din provinciile romane, Dacia și Panonia. Material pentru acesta se află destul la istoricii cunoscuți ai anticității. Din timpul Romanilor au rămas nenumărate inscripțiuni. Calea aceasta este într'adevăr obosită, dar T. Mommsen (1873) a cules inscripțiunile cu multă diligență și le-a explicat cu agerimea unui geniu, ba ce e mai mult, a tras din ele și concluziunile putincioase. O. Hirschfeld (1876) a făcut o nouă colecțiune din isvoră prospete. Unui bărbat credit și specialist, cum este D-nul Hunfalvy, nu-i este permis a nu cunoaște pe numiții autori și a nu folosi un material atât de vast²⁾. În următoarele secțiuni despre perioada germano-hunică, despre timpul Avarilor și despre domnia Frâncilor (§ 24—34) poate amusa pe compatrioții săi magiari; cât pentru lectorii germani, cari cunosc pe Dümmler și pe Büdinger, nu produce nimic nou.

Are însă autorul merit necontestat în partea II, unde espune relațiile etnice dela ocupațiunea magiară încocoșă³⁾.

Criticul H. Kiepert, după ce examinează opul în ce privește pe Unguri, pe Germani, pe Slavi, pe Țigani, pe Armeni, pe Iudei, vine la Români.

Să-l urmărim aci cu mai multă atențiune.

Ne mai rămâne să vorbim, ține el, despre un popor mai important în privința numărului și a vechimei sale. Românii, cum se numesc ei, sevă Valachii, cum îi numesc alte poporă (ung. oláh), după convingerea noastră, sunt cel mai vechiu popor din câte locuiesc astăzi în țările dunărene, cel puțin în totă partea orientală și probabil chiar în munții de mătă-nopte. În privința originii și a înrudirii acestui popor ne permitem a avea și a susține altă părere, decât cea profesată de autor. D-nul Hunfalvy adoptează cunoscuta ipotesă a defunctului Roesler în tot cuprinsul ei și în parte mare o reproduce din cuvânt în cuvânt. După această ipotesă, poporul Român de 8 milioane care locuiește astăzi pe rîpa stîngă a Dunării, a venit aici cătră finea evului mediu din țările dela sudul Dunării, adică din Bul-

garia de astăzi, fiind-că numiții autori au căpătat convicțiunea, că numai țările de pe rîpa dreaptă a Dunării au fost romanisate pe deplin! D-nul Hunfalvy presupune că Dacia din munți, mai cu samă din partea orientală a Transilvaniei, ba chiar și cei din șesurile Moldovei, n'au fost supuși de Romani, că prin urmare n'au fost romanisati și nu pot fi protopărinții Românilor de astăzi. Acesta este o simplă presupunere, care nu se bazează pe nici un document din anticitate. Mai departe susține el, că Românii și-au luat numele din provincia de atunci Romania. Ce va răspunde însă, când îi vom pune întrebarea, că ore cei ce numesc țera lor Suisse romande, Lorraine romande și cei ce se numesc pe sine romanceros (în Șpania), trăiau la sudul Dunării, ca să ajungă a se numi astfel? Tot așa de iluzorii sunt și concluziunile, ce le trage din împregiurarea, că cele mai multe nume romane de locuri au perit. Dacă acest popor nu-și întrerupea viața lui în Dacia, păstra de sigur numirile vechi, cum s'au păstrat și în alte provincii romane¹⁾. El nu consideră însă, că datele geografice și istorice sunt atât de puțin și nesigure, încât nu se poate trage din ele nici o concluziune. Apoi totă lumea știe că incursiunile barbare, ce au urmat neîntrerupt una după alta, începând din secolul III., au nimicuit toate instituțiunile cetățenești și au smuls și cele din urmă rădăcini ale culturii romane. Fiind-că limba română nu conține elemente germane, susține el că Românii au venit în Dacia numai după ce a trecut perioada gotică și cu această ocaziune uită că Goții au viețuit mai bine de 100 ani fără a lăsa urme limbistice chiar în acele ținuturi (la sudul Dunării), de unde ține, că au venit Românii. Lucrul nu e de mirare, fiind-că domnia lor era trecătoare și nici decum civilizătoare, ca a Romanilor. Tot atâta valoare are și argumentum a silentio. Fiind-că nici un autor nu pomenește despre Romani, așadar ei nici n'au fost în țările acestea. Până în secolul al 16 și 17 numele Românilor mai nici nu vine înainte și pentru prima oară apare la scriitorii bizantini numele de Βλάχοι (anul 968), deși acest nume s'a auzit în gura Germanului cu 500 ani înainte. Faptă ce nu se mai poate contesta.

De valoare cu mult mai inferioară sunt argumentele, ce le scote autorul cu multă silință și predilecțiune din relațiile bisericești. Fiind-că datele istorice în privința creștinării popoarelor din Orientul Europei sunt prea puțin, și fiind-că Românii au aceleași formule și același cult ca Bizantinii, D-nul Hunfalvy conchide, că Românii au trebuit să viă în țările acestea numai după ce se consolidase catolicismul în Ungaria și Transilvania! Pentru acesta aduce ca probă o emigrațiune în Transilvania în suta 16, ceea ce nu dovedește nimic mai mult, decât presiunea și asupririle ce aveau să sufere Românii din partea Turcilor.

Peste tot trebuie să mărturisim, că nu putem înțelege nici decum ca dintr'o țără, care deja în evul mediu era slavizată, să iasă un popor românesc de atâtea milioane și să se așeze la Nordul Dunării în altă țără de asemenea cu totul slavizată, ăr aci să înghită pe Slavi și să păstreze limba romanică. Considerând însă, că limba română se aude și se vorbește dela Tisa până la Dniștru, adică pe

¹⁾ Ore cugetat-a densus când a scris? În § 19 datele aflate la Herodot, César, Strabo le înșiră fără nici un scrupul în timpul preistoric. Pe pag. 46 în una și aceeași propozițiune nu poate defini marginile imperiului Cuașilor, și îndată numește 10 comitate de astăzi, care cuprind teritoriul unde se formase imperiul numit. Din didici getice sarmaticeque (Ovid) deduce că limba getică era identică limbei sarmatice. E mică eróre, a tradus pe que cu sevă. Ceea ce cetesc alții în Pliniu și Ptolomeu, D-nul Hunfalvy cetește în Strabo și enumeră un șir de afluenți ai Savei (pag. 50) etc.

²⁾ E adevărat, că la pag. 56 citează opul lui Mommsen, dar l'a folosit rău, că-cî reproduce ca adevăr istoric erórea combătută de Mommsen. Pune adică Aguntum identic cu Innichen de astăzi.

³⁾ Ca să nu seduc pe nimeni adaug, că chiar în partea acesta este combătut forte aspru.

¹⁾ Din Anglia până în Mesia, esclama autorul fără potrivélă, că-cî de și-ar fi dat puțină ostentă, s'ar fi convins că în Anglia au perit cele mai multe numiri vechi, ără în Panonia și Mesia mai tóte.

tot teritoriul ocupat de Traian, este imposibil a presupune, că o nouă imigrațiune ar fi fost în stare să ocupe totă suprafața aceea în totă estinderea ei. Astfel de minuni nu pot intra, decât în capetele fanștilor, dar știința nu le poate admite cu nici un preț.

Cel din urmă argument, prin care susține criticul

continuitatea Românilor în Dacia este, că la venirea Ungurilor nu se vorbea altă limbă decât limba latină. Dovadă pentru această aserțiune este și cuvântul unguresc de *ák*, care înseamnă latin *séu roman*.

De aci înainte vorbește Kiepert cu multe laude despre opul „Romanii și Români” al lui Dr. Julius Iung.

J. C. Tacit.

L a v i ó r a m e a !¹⁾

Când inima mea geme, sdrobotă de durere,
Ce 'n lume rău muncește pe bietul muritor,
Și niminea nu vine cu-o blândă mângăere
S'alunge de pe frunte-mi al suferinței nor,

Atunci vióra numai durerea imi alină,
Și inima-mi sdrobotă mai farmecă puțin.
Ah! cât de mult imi place armonia ei lină,
Ce córdele-î revarsă ca un torent divin.

Ah! musica în lume e limba ângerescă,
Înalte simțăminte ne pôte inspira,
Ne dă idei sublime, ce limba omenescă
Nu pôte nici-odată, ca dânsa, exprima.

Revelă infinitul prin vocea ei divină
Și tot ce-al nostru suflet viséază mai curat;
Când, ca un cor de ângeri, în aer ea suspină,
Atunci te simți în Spațiu de-odată transportat.

Ce dulce armoniă! ce sunete divine
Încântă al meu suflet și 'n cer îl însoțesc!
Dar . . . inima-mi sdrobotă începe să suspine
Și tritele-î lamenta cu cântu-mi se unesc!

R. - Vâlcea, Octomvrc 1878.

Carlotta Maerson.

¹⁾ D-ra Cartotta Maerson bine-voește a ne trâmite aceste grațiose versuri cu promisiunea, că va continua și de aci înainte a ne comunica asemenea produceri ale talentului séu poetic.

Red.

Higienă.

Mișcarea și odihna.

Omul este destinat să-și câștige pânea de tóte zilele în sudórea feții sale. Așa a dis creatorul cătră primul om, care prin păcatul séu a fost alungat din raiu. Fiăcare pôte vedea la sine însuși cât de adevărate sunt acele cuvinte. Când trupul séu slăbește din lipsa de apetit, când organele sale devin șubrede, fără tăriă, atunci un fel de îmbold al naturei împinge pe om să ia sęcurea séu ferestréul și să-și recâștige sănătatea prin muncă trupescă. Cine nu-și aduce aminte din copilăria de fabula pacientului însănătoșat? Acesta era un bogat, care din prea multă odihnă se îngroșase și devenise neputincios. În zadar îl vizitară toți medicii, nici unul nu-î găsi lécul. În sfērșit veni unul, care gici cauza bólei. El făcu pe pacientul séu să-l viziteze pe jos în casa lui destul de îndepărtată, pe urmă supt pretecest de a omori viermele mare, care se afla în pântecele bolnavului, îl făcu să tae lemne câte-va óre pe di; omul nostru se însănătoșă.

Este adevărat, că mișcarea a vindecat multe bóle; de altă parte mușchii încordați prin activitate capătă putere, tãrie, mobilitate prin mărirea circulațiunei sângelui.

Mișcarea acomodată produce fóme și sete în urma cheltuelii substanței muschilor și a nervilor, precum și prin înmulțirea secrețiunilor fluide (cu deosebire sudórea). Proceesele necesare pentru întreținerea nutriréi devin mai active și structura corpului omenesc se desvóltă mai bine. Ósele se întăresc, golul pœptului și al pântecelui capătă un cuprins cuviincios, osul spinărei se forméază cum se cade.

Décă ori cui nu-î staú la dispozițiune lucrările corporale, este un alt mijloc de a face mișcare. O preambulare de cel puțin 2 óre în aer curat se socotește ca in-

dispensabilă pentru sănătate. O instituțiune adevărat filantropică din punctul acesta de vedere este gymnastica. Ea întărește trupul, desvóltă îndemânarea corporală. Ba, ce e mai mult, aceste eserciții influintéază considerabil asupra sufletului. *In corpore sano, mens sana*, dice latinul. Legătura strânsă între trup și suflet face, ca o întrebuintare înțeleptă a gymnasticeii să împropéteze și să mărescă puterile fisice, intelectuale și spontane. Incordarea străordinară a puterilor trupestci, cutezarea, bucuria réușitei, obiceiul de a se încrede sie-și în momente de pericol, produce curagiú, resoluțiune, vedere repede, întrebuintarea liberă a puterii. Ritmul sever al mișcărilor comune tãrășce cu sine și pe cei mai neîndemânatici și mai leneși, reține între marginile cuviincioase pe cei nerăbdători și nesupuși, așadar îi face pe cei dintăiú ómeni mai curagioși și mai energici, ér în cei din urmă desvóltă puterea de dominațiune propriă.

Jocul, împreunat cu o trecere amésurată la lucru séu la ocupațiunii folositóre, încă oferă o mișcare, ce influintéază salutar asupra trupului și sufletului. Aici se dá nutremânt bogat facultății de invențiune, spiritului, resoluțiunei și curagiului. Copilul se simte bine, comod între semenii séi, și această comunicațiune împreunată cu ocaziunea désă de a emula, contribuește ca cea mai mică scânteia a individualității spirituale a copiilor să se deștepte și să se aprindă.

Omul, al cărui corp este îngrijit cât se pôte de natural, pôte face multe. Pentru el ocupațiunea ulterioară în școlă séu în casă nu este stricaciósă. Décă astădi s'au făcut alte esperințe față cu copii molesiti, care pretind o micșorare a activității lor, réul trebuie vindecat din rădăcină. Având grijă de a păzi nișce reguli de sănătate ratiionale, nu vom avea lipsă să ne gândim nefcetat, cum să

micșorăm măsura lucrului, pe când din contră referințele timpului nostru cer o mai mare cheltuieală de putere.

Omul sănătos simte bucuria pentru folosul, pe care și-l pregătește sie-și și celorlalți omeni prin lucrul său. Odihna membrilor sale ostenite este o adevărată plăcere, pe care omul moleșit și șubred nu o va cunoaște nici-odată. De altcun, lucrul nu trebuie să fiă exagerat. Natura singură îngrijește ca să se observe o măsură, făcând pe omul muncitor să simtă dela un timp neplăcere și oboselă. Atunci a venit momentul odihnei.

Adevăratul răpaos al tuturor organelor omenesci este noaptea. Pentru ca somnul să fiă într'adevăr reparator, trebuie să începă înainte de mezul nopții și să dureze, pentru omeni mari, 6 până la 7 ore. Copii au lipsă de un somn mai îndelungat, cam 10—16 ore. Omul poate să se obișnuască, de a-și dormi somnul și într'alte ore, dar nici aici nu trebuie trecută cu vederea legea naturală, după care noi, ca și dobitoacele, trebuie să ne odihnim la apusul soarelui și să ne apucăm de lucru la răsăritul lui. Acesta, pentru-că valurile de lumină ale zilei formeză o iritațiune pentru activitatea organismului, pe când liniștita noapte întunecă, delăturând acea iritațiune, invită la odihnă.

Somnul este o stare, care se repețește regulat și în care creerii și-au întrerupt activitatea de tot sevă numai în parte (de aci visurile). În timpul acesta, așa numitele procese vegetative, care se produc fără voea noastră și servesc la nutrire, se continuă neturburate restaurând substanța creerilor, ce se odihnesc.

Încă nu suntem luminați asupra cauzei somnului. La persoane greū bohnave se arată un fenomen demn de observat. Se bagă de samă că la apunerea soarelui simțul de bolnăvire este mai pronunțat, pe când la revărsatul zorilor se micșorează. Se pare, ca și când natura organismelor și-ar concentra influința forțelor interioare asupra procesului de vindecare, după-ce valurile de lumină nu le mai irită.

Orî cum ar fi, mișcarea și odihna trebuie să urmeze una după alta regulat, decă vrem să fim sănătoși. Neregularitatea în aceste două faze alternative ale vieții noastre produce destrămarea organismului nostru, slăbiciune, bóle, și scurtă viață omenescă. Atât e de adevărat că, numai urmând legile naturei atât de simple și atât de evidente, putem să ne așteptăm la o bătrânețe verde și îndelungată.

Conversațiune.

Danțul.

Și de-ating pământul cu al lor picior,
Se lovesc de ceruri prin sufletul lor.
Valsul, de Șerbănescu.

— „Mamă, du-mă la bal,“ dice vocea armonioasă și rugătoare a tinerei fete.

Primul bal! Aceste cuvinte deșteptă în inima ei mii de simțăminte de curiozitate iresistibilă, de promisiuni încântătoare. Primul bal este prima plăcere îmbetătoare.

Sala este decorată cu lăcș, valuri de lumină fac să strălucescă în flórea juneții frumșețile aprinse de demonul danțului. Parfumuri îmbetătoare se urcă la cap și transpun nervii într'o iritațiune continuă. Auđi! primele acorduri ale unui vals răsună armonioase. Cavalerul vine și cere; fecióra roșește și acordă. Etă, părechea se învërtește nebună, sfiela dispăre, sufletul cuprins de încântările momentului se urcă la ceruri.

Și de-ating pământul cu al lor picior,
Se lovesc de ceruri, prin sufletul lor.

Atunci toate supărările vieții, toate momentele de suferință sunt uitate. Vieța e scurtă, juneța și mai scurtă, să profităm de ea. Veđi acele trupuri fragede cum se mlădie după ritmul atrăgător al frumosului vals, veđi cum fata tină se lasă incredătoare pe brațul fericitului cavaler! Nu este ore adevărat, că ne întórcem în timpurile primitive, când natura era singurul consiliar al omului? Ceea ce în alte zile este oprit, astăđi este o condițiune a etichetei. De aceea brațul junelui strînge talia feciórei, mâna acesteia zace incredătoare într'a lui și în această îmbrățișare nebună se aruncă înflăcărări în vârtejul danțatorilor. Ah! da, fericite momente! Și cât de curând trec! Folosiți-vă de ele . . . !

Nu este popor, care să nu danțeze; n'au fost timpuri, în care danțul să nu fi fost cunoscut. În anticitate apare ca o parte a cultului religios. Preoții egipteni ese-

cutau în procesiunile lor danțuri pantomimice serioase, care la înmormentări deveniau jalnice. În India originea lor se pierde în vechimea timpurilor. La toate procesiunile trebuiau să jóce fete tinere înaintea chipurilor dumnezeesci cântând lauda și faptele zeilor. — În Italia se găsesc mai întâiu la anticii Etrusci; dar la aceștia se esecutau fără cântare și mimică, însoțite numai de tonurile fluerei, ér danțatorii formaū o clasă deosebită a societății. Danțurile etrusce au fost introduse în Roma cu ocaziunea unei pestilențe cu scop de a împăca mânia zeilor, și de atunci s'au întrebuițat la toate sacrificiile. Curând însă deveniră ele în Roma o petrecere a tinerimei și până la resbelele punice învėtaū să jóce tinerii Romani de orî-ce stare. În Italia erau și măestrii de danț, cari au devenit foarte renumiți ca scriitori despre arta lor.

Germanii anticî încă le-au cultivat, ér dela ei s'au transplântat mai departe în poporul creștin, care danța în biserică, deși i s'a interđis de repețite ori o asemenea profanare a religiunei creștine.

Creștinismul cu obiceiurile sale serioase condamnă acest fel de landă a Dumnezeirei. Părinții bisericei, ca Vasile, Ioan gură de aur, Ambrosiū și Augustin numiau danțurile un păcat născocit de Satana. Afuriseniile acestor sfinți părinți n'aură însă nici o influință asupra creștinilor cu moravuri ușore, ba împăratul Iustinian nu se rușină de a lua în căsătorie pe danțătórea Teodora.

Preoții catolici au fost destul de indulgenți față cu danțurile. Dintre reformatori Luther s'a pronunțat, că credința și charitatea nu se pierd prin danțuri care sunt o petrecere nevinovată. Capii școlei pietistice, cu deosebire Franke, Ioachim Lange și Collin, au fost de altă părere. Ei le numiau lucruri diavolești, ér predicătorii în direcțiunea această se lăsară a fi tiriți de pasiunea lor antilumescă până a afurisi pe cei ce danțau și a le refusa cuminecătura. Curând însă guvernele puseră capet la acest zelotism.

Astăzi, mulțămită ceriului, nimeni nu ne afurisește decât șcim valsul, polca, seû cadrilul. Ba, ce e mai mult, un om, care n'a primit această parte a educațiunei sociale, trebuie să-și iea catrafusele și să se retragă într'o mânăstire. Cum va putea câștiga inima unei amabile domnișore, decât nu va și valsa ușor și elegant, decât nu o va și răpi pe brațe nervoase și să o facă să sbóre după ritmul unei muzici amezitóre?

— „Ce cavaler plăcut!” dicea deunăzi o frumoasă domnișóra lăudând pe un tinér de alteum cam prosticel. „Cum și ciã valsa de frumos; să tot danțezi cu el.”

Ah, așa este astăzi. De sigur sfântul Ión Chriștostom privește cu întristare din înaltul cerului, cum s'a stricat lumea lui creștină.

Da, s'a stricat, că-cî astăzi tot omul danțeză.

Țeranul din coliba miserabilă își rupe picioarele la zârăiturile unei lăute crepate. Fetița cu cretință se înverșește cocheta în hora seriósă seû în ardelenesca amezitóre.

Domnișóra elegantă se aventă în sala luesuósă de bal și gustă plăcerile îmbetátóre ale valsului.

Astăzi danțul a întrat pe deplin în obiceiurile societății. Nu trece o ocaziune fără danț; fără el o petrecere n'are nici o însemnătate. Un viitor plin de bucurii și de lumină suride tinerei fecióre în séra de bal, ér bêtrâna își aduce aminte cu plăcere de timpurile trecute, când adorătorii voltigeau ca fluturii în-

pregiurul ei. Ah, Dómne, câte inimi fragede și iubitóre surid pentru un moment, se lasă a fi tiritre de încântátorele farnece ale unei séri de bal, pentru ca póte în re-versatul zorilor să începă o lungă vieță de suferințe.

Correspondent englez în Bosnia.

Esistența acestor ființe plâpânde pare acoperită de roze, dar o mână crudelă se ivește, răpește rozele și descopere ghimpii martiriului. De câte-ori n'am făcut aceste triste reflecțiuni privind acele fecióre inocente, candido ca

néua, în prada unei plăceri momentane, uitând lumea cu miserile ei.

— „Etă încă o jertfă a sorții,” îmi diceam.

Măne pôte, adio plăceri, adio vals, din care nu rămâne decât o dulce suvenir duiosă și neperitoare. Danțați, că-cî măne pôte nu veți mai putea. Lăsați-vă pentru câte-va momente în prada aceluși demon adorabil. Trăiți, că-cî viața e scurtă și nu presintă omului multe zile fericite. Lăsați, ea inima vóstră să se îmbete de accentele

armonioase ale valsului și picioarele vóstre să alunece ușore ca ale unor ține. Când momentul durerii va sosi, vă veți aduce aminte cu plăcere de acele fericiri trecute și sufletul amărit se va consola.

Dar, étă! cavalerul vine și cere; tinera fecióră roșește și acordă. Valsul îi chiamă, îi trăsce în vârtejul său amețitor și pe aripile fantasiei înfierbântate îi rădică în nori.

Și de-ating pământul cu al lor picior,
Se lovesc de ceruri prin sufletul lor.

Iosif Popescu.

V a r i e t ă ț i .

Incheierea esposițiunei. În 1 Noemvre s'a început golirea palatului de pe câmpul lui Marte; cu deosebire cumpărătorii se grăbesc a-și căra lucrurile tērguite. Diamantele corónei s'au întors din 31 Octomvre tesaurului public; numai museul retrospectiv rămâne până în 10 Novembre. Petrecerea în palatul de sticlă de pe câmpul lui Marte era și prea neplăcută din cauza timpului rece, și majoritatea publicului consta numai din vizitatori grațiuși său din cei întârziati.

Spada lui Constantin Brâncovenu. Vocea Italiei spune: Se scrie din Torino, că în orașul acela nișce Români avură ocaziunea de a visita Armeria, unde, printre alte lucruri forte prețioase, se găsește și spada lui Constantin Brâncovenu, îmbogățită cu ornamente și inscripțiuni române. În societatea lor se afla și un consiliar municipal, care, vedând interesul arētat de Români pentru acea spadă, declară că municipiul din Torino n'ar face dificultăți pentru a o ceda României și că el ar susține această cesiune, decât ea ar deveni obiectul unor demersuri diplomatice.

Adjutantul-general al împēratului și Hagi Loja. În 4 Noemvre se scria din Seraevo: Generalul-adjutant, Locotenent-mareșal de câmp Beck cercetă alaltă-eri după prând spitalul militar de aci. Cu această ocaziune intră și în chilia lui Hagi Loja. Generalul îi duse: „Sunt însărcinat de împēratul să te întreb, decât ceri grația.” Hagi Loja era atât de surprins și de confus din cauza visitei neașteptate și pentru prezența auditorului, care a avut totdeuna o influință deprimătoare asupra spiritului său, încât nu putu răspunde nimic. Chiar când se repeți întrebarea, numai lacrimi curseră din ochii lui. Beck părăsi chilia. Un general rămase totuși aci și întrebă pe Hagi Loja de ce n'a răspuns nimic generalului adiutant împērătesc. Fostul șef de insurgenți, căutând cu mare ostentă cuvinte, răspunde: „eram prea confus, dar acum aș putea vorbi.” Beck fu înștiințat despre acesta și se duse încă odată în chilia, unde-și repeți întrebarea, la care răspunde Hagi Loja: „Cer grația împēratului tēu pentru mine, femeia mea și copiii mei.” Beck întrebă mai departe: „Ce-ai face, decât ți-ai recăpeta libertatea?” Hagi Loja răspunde cu entusiasm: „Aș alerga în munți la amicii mei și le-aș spune, ce ómeni buni și nobili sunteți. I-aș lumina, cât de mare greșelă am făcut trăgând sabia încontra vóstră.” Aceste cuvinte erau atât de convingătoare, încât făcură impresiune adâncă asupra marturilor acestei scene.

Microtasimetru. După minunile telefonului și ale microfonomului, vine o nouă invențiune a lui Edison, adică un instrument, care măsură cele mai ușore compresii și transformările lor. De óre ce această apēsare pôte fi produsă prin estinderea unui baston încăldit, se naște de aci un micro-thermometru forte simțitor, cu care, după cum se speră, se va putea măsura căldura stelelor și a cometelor. Invențiunea se bazează pe aceeași descoperire, ca și telefonul, despre care s'a vorbit în N-rul 19 al „Albinei Carpaților,” pag. 215, anul 1878. Adică o masă de cărbune său grafit conduce curentul electric cu mult mai bine, îndată ce se comprimă cât de pușin. Tot instrumentul constă dintr'o tăbliță de cărbune, care e strînsă între o

placă de platin ficsă și alta mobilă; cea din urmă primește compresiuinea de măsurat. Amēndouē plăcile de platin formeză poli unei baterii electrice, în al căreia circuit electric este cuprins un galvanometru, adică un ac magnetic indicator al tăriii curentului. Decă între placa de platin mobilă și între șiroful din față se strînge un corp, de preferință în formă de baston, pentru a i se măsura estinderea prin căldură, se îndeplinește o compresiuinea asupra tăbliței de cărbune. Prin această se mărește capacitatea de conducere a cărbunelui cu un grad de tairie, care se măsură printr'o deviațiune corēspundătoare a acului dela direcțiunea Nord-Sud. De aci încolo cea mai mică estindere său contragere a corpului strîns mărește său slăbește compresiuinea asupra platinei și cărbunelui, ceea ce mărește său micșorează îndată deviațiunea acului. Următoarele experimente arată cât de simțitor e acest instrument; o bucată de gumitare, de care și-a apropiat cineva mâna la câțiva policari, a făcut să devieze acul cu mai multe grade. O fășie de gelatină, de care s'a apropiat o hărtie umedă la câțiva policari, a produs același efect. Chiar în starea acesta s'a arētat microtasimetru mai simțitor decât colóna thermală, cu care se măsură căldura stelelor. Prin adaogerea unor aparate s'a mărit simțibilitatea lui așa de tare, încât s'a simțit influința căldurii mâinii asupra fășiei de gummi la o depărtare de 15—20 centimetri. Tasimetru s'a întrebuintat și la întunecimea de sóre de 3 minute din 29 Iulie, pentru a măsura căldura atmosfērii sórelui. Din nenorocire acesta nu s'a întemplat la stațiunea Wyoming, în care a descoperit astronomul american J. Watson mult căutatul planet interior „Vulcan”; altfel ar fi putut căpeta o idee despre fierbințela suferită de cel mai de aproape vecin al sórelui.

Atentat asupra regelui Alfons. Legațiunea spaniolă din Viena a primit dela Madrid următoarea telegramă: „După o călătoriă adevērat glorioasă în provinci se întorse regele astăzi (25 Oct.) la Madrid și fu primit cu semnele cele mai învederate de iubire și entusiasm. Aprópe de plaza della villa, pușcă asupra regelui un om din mulțime, fără însă a-l nimeri. M. S., care veduse fulgerul pușcătorei, opri cu sânge rece pasul calului său și-și continuă cu liniște drumul până la castel. Căpitanul general al Madridului, care călăria pe partea de unde venise pușcătura, apucă pe atentătorul designat de cei din giur și-l prinse cu ajutorul acestora. În același moment, persónele cele mai de aproape făcură să răsune un hura, al căruia sens rămase neexplicat pentru cealaltă populațiune. Toți se revoltă. — Criminalul își mărturisi fapta îndată și declară, că este socialist-internațional și a sosit de 4 zile din Terragona cu scopul arētat. Este constatat, că crima se plănuise de mult.”

Schimbarea numelor de strade în Bucuresci. Primăria din Bucuresci a schimbat numele unor strade cum urmēză: Calea Mogoșoēi în Calea Victoriei; Calea Craiovei în Calea Rahovei; Calea Herēstrului în Calea Dobanților; Strada Tērgoviștei în Calea Griviței; Calea Belvedere în Calea Plevnei; Strada Germană în Calea Smērdan; Calea Vergului în Calea Călărașilor; Calea

Spirei în Calea 13 Septembrie; Calea Filaret în Calea 11 Iunie. Bulevardul despre Cismegiu capătă numele de Bulevardul Independenței. Etă o frumoasă idee!

O nouă invenție a lui Edison. Un colaborator dela „Newyork Herald” împărtășește acestei foi, că neobositul Edison este ocupat cu o nouă invenție, care, decă se realizează, cuprinde în sine o mare bine-facere pentru orbii. Referentul făcuse o vizită în laboratoriu acestui om genial. Edison vîrșă apă într-o sticlă și scrisese cu fluiditatea aceasta pe o foia de hârtie. Caracterele erau sure-palide. După trecerea unei minute se rădăcară marginile caracterelor și se întăriră. „Atinge cu degetul scrisoarea,” dîse Edison către corespondent, „și vezi, decă nu vei fi în stare să recunoști caracterul literilor singuratice numai prin pipăire.” Referentul se putu convinge, că literile erau ușore de recunoscut. Edison continuă. „Orbii au un organ de pipăit foarte simțitor. Scriind cu această cernelă, vor putea comunica în scris unii cu alții, ceea ce le va deschide o nouă eră de fericire și progres. Cu toate acestea încă nu sunt mulțumit cu mine și invenția mea, literile trebuie să iasă încă mai marcante pe hârtie.”

Emigrațiunea Românilor din Besarabia. Vocea Cuvurului din Galați împărtășește, că mai totă tinerimea Besarabiei este hotărîtă a părăsi țera. Numai bătrânii și unii proprietari, cari sunt prea legați prin interesele lor, vor rămăna în țera. În totă ziua se vîd emigranți de aceia prin stradele Galaților.

Care e mai nobil? La sîrbarea lui Thiers, care s'a ținut mai deunăci, a servit liturgie solenelă și arhiepiscopul din Algeria, Mgr. Lavigerie, care a și încunoscîntat pe dîmna Thiers despre această sîrbare destinată a onora memoria marelui bărbat. Referințele sale intime către familia Thiers datăză din anul 1870, când preotul, care atunci încă nu era arhiepiscop, își aruncase prețiosul său inel demnitar în talerul de colectă pentru răniți. Colectanta era dîmna Thiers, ér Lavigerie aruncase inelul într'un avînt național, fiind-că n'avea bani la sine. Inelul însă n'a fost prefăcut în bani de dîmna Thiers și soțul ei, ci a fost dat îndărăpt dăruitorului. Ér soții Thiers au trāmis la destinațiunea lui din mijloce proprii, prețul inelului de opt-spre-șece mi de franci.

Ordin pentru dîmne. Sultanul a înființat și un ordin pentru dîmnele, care s'au distins în decursul resbelului. Ordinul are trei clase, cea dintăiu în briliante. Cele dintăiu dîmne, care au căpătat această decorațiune înaltă sunt mama și soția vice-regelui din Egipt. A dîmna clasă a ordinului s'a dat socielor ambasadurilor germane și austriace.

Hotel de dîmne. În Frankfurt are să se deschidă un hotel, care va primi numai călători din secul frumos. Conducerea și serviciul va fi tot prin femei. Se așteptă cu nerăbdare ca să se vedă cum va funcționa acest gynaikeion modern.

Stenograf mecanic. În secțiunea italiană a esposițiunei universale din Paris a fost espus un aparat stenografic, care este construit așa, că studiāndu-l cineva câteva săptămăni, pôte să stenografieze cu dînsul ori-ce discurs — în ori-ce limbă, chiar în limba pe care stenografu nu o vorbeșce și pe care nici nu o cunoșce (!) În esposiția se află două nepôte ale inventatorului, care erau ocupate a stenografia cu acel aparat. Dînsesele totdeuna erau încungiurate de o mulțime foarte mare, care admira fenomenalul instrument. Acesta, după exteriorul său, sēmăna cu o fisharmonică cu 22 de clape, dintre cari 8 B-moll împărțite în două părți, fiind că se lucrăză cu două mări. În mijloc se află un mic cilindru, pe sub care fuge o susenită de hârtie, tot așa ca la telegrafele după sistemul Morse. Hârtia iese din aparat, și atunci se pot vedea semnele înscrise într'ensă. Cele două fete reproduceau ceea ce li se dicta în ori ce limbă, chiar decă nu o cunoșceau, fiind-că mașina e fonetică, și repetă sunetele audite. Acela care a comunicat această relație, a vedut, că aparatul a reproduc chiar un discurs în limba japoneză, pe care nu o cunoșceă ni-

menea altul dintre asistenți, decă acela, care a dictat discursul. Folosul practic al aparatului e evident. El se va aplica în curînd în tôte parlamentele, în tôte tribunalele și adunările publice, și va fi de mare ajutor anume pentru stenografi, pentru că o persoană stenografiānd cu un asemenea aparat, copiează atăta, cāt ar copia cu mîna șce stenografi. Inventatorul aparatului e un anume Michela din Cuassolo, lângă Ivrea în Piemont. Aparatul l'a construit un altul, numit Di Pietro.

Curiôsă cauză de mörte. Un casier dela Banca coronei în Moseva s'a bolnăvit de câteva săptămăni atăt de tare, încăt muri în transportul către locuința sa. După cum s'a constatat din partea medicilor, ampioiatul a murit otrăvit prin bancnote. Numărānd bani și-a udat de câteva ori degetul în gură și prin acesta și-a atras o bolă de mörte.

Amalia Falsom. Dintre veduvile rēposatului profet al Mormonilor, Brigham Young, erāși s'a mărîtat una și adică Amalia Falsom, femeia favorită a căpeteniei. Ea a devenit soția agentului general al călei centrale din Utah, J. Leavitt, care, ca un mormon cumpătat, măi are numai două soții afară de ea. Celelalte șese-spre-șce veduve ale lui Brigham Young sunt încă adāncite în dolii.

Fetele prințului Nichita. Prințul Montenegrului își creșce în St. Petersburg, într'un institut de fete nobile, cele trei fiice ale sale Liubica, Milici și Aspasia, în etate de patru-spre-șce, două-spre-șce și un-spre-șce ani. Numai odată pe an le este lor iertăt să se întörcă în „munții negrii” ai patriei lor.

Statistică. *Cultura poporului în Englitera.* După un prospect publicat de curînd, numărul școlilor populare în Englitera și Wales era pe timpul anului trecut de 15,187, computate cam pentru 3 $\frac{1}{2}$ milioane de copii. Cam $\frac{5}{6}$ din acest număr sunt copii de școlă și dintre ei au fost de față $\frac{3}{4}$ la vizitare. Jumătate din cei de față au depus esamenul din obiectele principale (cetirea, scrierea și socotela) spre satisfacțiunea generală. Numărul învățătorilor și învățătoarelor esaminate ar trebui să fiă de 30,000 după prescripțe, în realitate însă e numai de 25,000, cărora le stă într'ajutor 4000 de suplenți și 32,000 de preparanți.

Modă — Blana. Judecānd după vîndarea considerabilă a blănilor la esposițiunea din Paris, erna acesta va fi foarte favorabilă acestui fel de îmbrăcămînt. În despărțămîntul frances se observa o haină „princesse” întregă din lutră (loutre,) afară de fașia de dinainte, care era gătită din faille negru cu pasmentării. De bună samă se vor purta multe toce de lutră; aceste pālăriute sunt înpodobite la o parte cu o aripă, cu un cap de pasare său cu o pasare mică. Unele blane de lutră capătă o podobă dintr'o altă speciă de blană, dar acestea nu sunt așa de frumoșe ca cele din lutră curată. Formele cele măi preferite pentru mantile de lutră sunt tunice lungi, care ajung până dinjos de genunchi, cu spatele de jumătate strînse pe trup, înainte libere și la cōste încheiate cu două rēnduri de nasturi. Blană de colóre deschisă se pōrtă numai sēra; și hermelinul se va întrebuița fără îndoelă ca bordură de haine, ca să corēspundă stilului adoptat din seculul XV.

Mașōnele se pōrtă în mărime de mijloc, și astfel corēspund scopului practic, singurul, care îndreptășce acest obiect de toaletă. Într'adevăr mărunțelele mașōne în miniatură nu puteau servi decă ca jucărie, ér nu ca podobă, deōrece genēză mișcarea mănilor în mod disgrafios fără a oferi folosul cerut. Mașōnele cele mări din contră aveau aerul unor conservătore de bagagiū, necesare de lucru, seu saci de tērguit, cum se și întrebuițau des, dar atunci nu erau nici ornament nici scut pentru mări. Mașōnele esposițiunei aveau în mijloc un nod de atlas său de faille, cāte odată și un mic buchet de flori. Lutra este cea măi de modă; cele măi frumoșe și măi scumpe rămān tot zibelina rusescă și vulpea negră. —

— *Parfum chinezesc.* În salónele parisiene se vorbește foarte mult despre un nou parfum chinezesc, care întrece mirosurile cele mai fine cunoscute până acum, adică Ylang-Ylang, Manila și Champacca din Lahore. Fii imperiului ceresc au adus la espozitiunea din Paris această odóre, numită Melati, și îi laudă foarte mult puterea de a face irezistibil. Se înțelege, că prețul acestui parfum, care în patria lui se numără între omagele aduse țeității, este în raport cu puterea lui fermecătoare.

Notițe economice. — *Ceea ce nu știe orî ce economă.* Clopote de sîrmă nu păzesc lucrurile mîncării de praf și de insecte; că-cî praful intră prin țesătura și mușcele își lasă ouăle să cadă înlăuntru. Sunt de recomandat acoperiminte neboltite, a căror părăți sunt verticali cu coperiș de lemn sêu de cositor.

— *Lucruri de oțel polite,* cum sunt broșe, agrafe etc. se conservă bine în contra ruginii decă se pun în var nestins redus în praf fin. Lucrătorii englezi înmoe chiar lucrurile mai fine de oțel în apă de var înainte de a le espeda. Hârtia engleză brună, în care se învlesc obiectele, încă păzește de rugină.

C u g e t ă r i.

— După limbă cunoșce medicul bólele trupului și înțeleptul bólele sufletului.

— O lacrimă, pe care o svênți, trage în cumpăna umanității mai mult, decăt o miă, pe care le verși.

— Omul nobil întrebuintează, ca albina, acul spiritului sêu numai pentru a se apăra pe sine și specia sa în contra atacurilor inimice.

— O lege este o armă, și cel-ce voește a o întrebuinta cu folos trebuie să caute mai întâi, de nu o a tocit timpul.

— Ceea ce este pudórea pentru frumsete, este modestia pentru merit.

— În zadar își schimbă palatele locuitorii. Observătorul atentiv descopere în anticamere și săli tot același public. Curtesanii se asemănă cu pisicile, care se alipesc mai mult de casă decăt de stăpâni.

— Întemplările presintelui sunt corolarul trecutului și premisa viitorului.

— Cel-ce șcie să tacă în societatea altora, află secretele lor; cine este vorbitor, le descopere pe ale sale, adesea nu fără căință.

Bibliografiă.

„Soll și Haben,” cestiunea Ovreilor din România, știudiu social de I. Slavici. Cestiunea Ovreilor în România a fost tare desbătută cu deosebire în timpurile mai noue. Acum se află ea în stadiul decisiv. Europa comandă, România are să esecute. În aceste împrejurări cartea D-lui Slavici este o adevărată bine-facere pentru poporul român. Péna lui sagace și adevărat ardelénă adică consecută, cum dice însuși, pētrunde cu sânge rece și multă măestria până în păturile cele mai ascunse ale cestiunii. Este un adevărat merit de a tracta o cestiune atăt de iritătoare fără pasiune, dar cu energia desperării. El descopere ranele societății române, și arată publicului unde trebuie aplicat remediul, remediul grabnic și radical, că-cî pericolul este amenințator. Apoi, medic filantrop, dēnsul prescriă medicamentele și arată modul de întrebuintare. În fine încheiă cu următoarele cuvinte atăt de frumoșe ale D-lui Alexandri: „Decăt o vieță mórtă, mai bine o mórte viă.” — Materialul mai mult politic al acestei cărți nu ne permite să o știudăm aci mai afund. Dar recomandăm puplicului român să o consulte că-cî ea e lucrată de un om, care vorbește fără patimă, dar cu energie și convicțiune pentru interesele națiunii sale iubite.

Irimia Circa. Gramatica limbei române. — Partea I. — Etimologia.

M. A. Canini. La Rumania, Inno e traduzione del canto la gente latina di B. Alexandri.

G. D. Teodorescu. Ciceronis oratio pro Marcello, știudiu istoric, literar și critic, cu adnotațiunea textului latin.

Vasile Rusănescu. Smărdanul și Vidinul, poem.

Mihail Velceanu. Doctrina fericirii, ilustrată prin sentințe filosofice, culese din scrierile celor mai celebri filosofi anticî și moderni; cu un adaus: Colecțiuni de 500 sentințe filosofice. Sibiiu, tiparul eredei luf G. de Closius.

Ch. Bernard Desrosnes. Domnișóra Monte-Cristo din Scarswood, traducere de I. S. Spartali, part. I, fașcicula 1—6.

Posta Redacțiunii.

D-rei C. M., R. Velcea. Mulțămită. V'am trâmș epistolă prin D-nul W. A. — D-lui I. P., Chemnitz. Mulțămită. — D-lui A. P., Sibiiu. Ruina vrăjită nu se pôte publica. Purcelul sêlbătăcit este o imitațiune, dar nici decum poveste română.

Îndreptare: Pe pag. 21, col. 1, șirul 7, în loc de 50, citeșce 80.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Momente de distracțiune.

Mătușă: Ia spune-mi, Ioniță, cum ți-au plăcut bucatele nóstre.

Ioniță: Sărut mánile, mătușică, une-orî nici la noi nu e mai bine, dar mai mult e totdeuna.

— „Aî cărui ticălos sunt rîmătorii, care alergă prin grădina mea.?”

— „Aî Domniei-tale, boerule!”